

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	9Cdo/60/2020
Identifikačné číslo spisu:	4109222085
Dátum vydania rozhodnutia:	10.11.2020
Meno a priezvisko:	JUDr. Soňa Mesiarkinová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2020:4109222085.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Sone Mesiarkinovej a sudcov JUDr. Mariána Sluka, PhD. a JUDr. Ing. Jána Gandžalu, PhD., v spore žalobkyne K. C., bytom v Š., I. XXX, zastúpenej JUDr. Ivetou Lenčéšovou, advokátkou so sídlom v Nitre, Farská 50, proti žalovaným 1/ W.. B. Š., bytom v Š., I. XXX/XXX, 2/ C. Š., bytom v Š., I. XXX/XXX, zastúpených advokátskou kanceláriou KOTRUSZ - BENČÍK, s.r.o. so sídlom v Nitre, Štefánikova 57, o zaplatenie 10 741 € s príslušenstvom, vedenom na Okresnom súde Nitra pod sp. zn. 12 C/96/2010, o dovolaní žalovaných 1/, 2/ proti rozsudku Krajského súdu v Nitre z 31. júla 2019 sp. zn. 25 Co/186/2018, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalobkyňa má nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Krajský súd v Nitre rozsudkom z 31. júla 2019 sp. zn. 25 Co/186/2018 potvrdil v poradí druhý rozsudok Okresného súdu Nitra z 2. mája 2018 č. k. 12 C/96/2010 - 255 vo výroku, ktorým uložil žalovaným 1/, 2/ povinnosť spoločne a nerozdielne zaplatiť žalobkyni 6 025,70 € s 8,5 % úrokom z omeškania ročne zo sumy 1.445,10 € od 16. marca 2010 do zaplatenia a s 5,25 % úrokom ročne zo sumy 4.580,60 € od 5. marca 2014 do zaplatenia, do troch dní od právoplatnosti rozsudku, ako aj vo výroku o trovách konania. Vo výroku, ktorým vo zvyšku žalobu zamietol, rozsudok súdu prvej inštancie zrušil.

1.2. Uviedol, že žalobkyňa, po pripustení zmeny žaloby, sa domáhala voči žalovaným 1/ a 2/ spoločne a nerozdielne zaplatenia sumy 10.741,- € a úrokov z omeškania vo výške 8,5 % ročne zo sumy 5.000,- € od 24. augusta 2009 do zaplatenia a vo výške 5,25 % ročne zo sumy 5.741,- € od 5. marca 2014 do zaplatenia. V žalobe tvrdila, že dňom 19. septembra 2008 sa stala vlastníčkou nehnuteľnosti rodinného domu M. č. XXX/XXX, zapísaného na LV č. XXXX, postaveného na parc. č. XXX/X, v katastrálnom území K. Š.. Žalovaní užívali tento rodinný dom bez uzatvorenej nájomnej zmluvy. Listom z 10. marca 2009 vyzývala žalobkyňa žalovaných na zaplatenie bezdôvodného obohatenia, ale bezvýsledne. Žalovaní namietali, že žalobkyňa nadobudla predmetnú nehnuteľnosť na základe zámennej zmluvy, ktorá je neplatným právnym úkonom v dôsledku porušenia právnych povinností predchádzajúcich vlastníkov vo

vzťahu k nim, ako nájomcom. Tvrdili, že nehnuteľnosť užívajú dlhodobo na základe rozhodnutia o pridelení bytu a zápisu o dohode o odovzdaní a prevzatí bytu a nájomné platia. Opakovane požiadali o odkúpenie podľa zákona č. 182/1993 Zb. a predchádzajúci vlastníci bolo povinní im nehnuteľnosť odpredať. Z dokazovania bolo preukázané, že žalobkyňa bola zapísaná v katastri nehnuteľností ako výlučná vlastníčka označenej nehnuteľnosti. Žalovaní predmetnú nehnuteľnosť užívali v žalovanom období, pričom za užívanie žalobkyni žiadne platby neplatili.

1.3. Odvolací súd posudzujúc napadnutý rozsudok z hľadiska zisteného skutkového stavu dospel k záveru, že súd prvej inštancie vykonal vo veci v dostatočnom rozsahu dokazovanie potrebné pre zistenie rozhodujúcich skutočností, pričom z vykonaného dokazovania vyvodil i správny právny záver. Ustálil, že žalobkyňa bola vlastníčkou nehnuteľnosti, ktorú užívali žalovaní, pričom vlastníctvo žalobkyne aj užívacie právo (od 01.01.1992 nájom) žalovaných vyhodnotil ako preukázané, a keďže k zániku nájmu nedošlo ani výpoveďou, nájom vyhodnotil ako trvajúci. Vzhľadom na zistenie, že k dohode strán sporu o výške nájomného nedošlo, dospel k záveru, že žalobkyňa, ktorá vstúpila do právneho postavenia pôvodného vlastníka, má nárok na vydanie bezdôvodného obohatenia voči žalovaným. Výšku obohatenia žalovaných zodpovedajúcu čiastkam obvykle vynakladaným v danom mieste a čase na užívanie obdobného predmetu nájmu správne ustálil znaleckým dokazovaním. Odvolací súd sa s uvedeným záverom stotožnil, preto rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutej vyhovujúcej časti ako vecne správny potvrdil.

1.4. Odvolací súd sa na základe podaného odvolania zaoberal podstatnými námietkami žalovaných uvedenými v odvolaní. Žalovaní v odvolaní namietali opätovne najmä existenciu vlastníckeho práva žalobkyne v predmetnej nehnuteľnosti a v tej súvislosti nedostatok jej aktívnej vecnej legitimácie. S uvedenou námietkou sa podľa názoru odvolacieho súdu dostatočne vysporiadal súd prvej inštancie a sám dodal, že uvedená otázka bola právoplatne vyriešená v konaní vedenom na Okresnom súde Nitra pod sp. zn. 12 C/67/2010, v ktorom sa žalovaní (v tomto konaní) domáhali určenia neplatnosti zmluvy o predaji podniku a neboli vo veci úspešní. Pokiaľ žalovaní tvrdili, že súd prvej inštancie uznal relevantnosť ich argumentácie vo vzťahu k povinnosti vtedajšieho vlastníka previesť byt na nájomcov od 30. mája 2000, s uvedeným tvrdením sa odvolací súd nestotožnil. Naopak súd prvej inštancie dôvodil, že na predmetný byt sa zákon č. 182/1993 Z. z. nevzťahoval, keďže sa jednalo o služobný byt. Podľa názoru odvolacieho súdu na tomto závere nič nemenila skutočnosť, že po skončení pracovného pomeru žalovanej 2/ stratil predmetný byt charakter služobného bytu. Zákon č. 182/1993 Z.z. sa totiž nevzťahoval a nevzťahuje ani na predaj bytu v rodinnom dome, o ktorý ide v danej veci (§ 1 ods. 2 uvedeného zákona).

1.5. Žalovaní ďalej namietali, že súd prvej inštancie mal žalobu zamietnuť, keďže žalobkyňa svoj nárok uplatnila ako nárok zo zmluvy titulom zaplatenia nájomného a súd prvej inštancie sa s jej argumentáciou nestotožnil. Odvolací súd uviedol, že povinnosťou žalobcu je uviesť v žalobe náležitosti podľa § 132 CSP, medzi ktorými však procesný predpis právnu kvalifikáciu uplatneného nároku neuvádza. Preto nie je povinnosťou žalobcu právne kvalifikovať uplatnený nárok. Navyše žalobkyňa svoj nárok pôvodne uplatnila ako nárok z bezdôvodného obohatenia, až v priebehu konania žiadala uplatnený nárok priznať titulom obvyklého nájomného. Súd prvej inštancie sa správne zaoberal otázkou právnej kvalifikácie podanej žaloby a túto otázku aj správne vyriešil. Je totiž nepochybné, že žalovaným vzniklo právo spoločného užívania bytu, ktoré sa s účinnosťou od 01.01.1992 zmenilo na nájom (§ 871 ods. 1 Občianskeho zákonníka). Žalovaným týmto dňom vzniklo právo na uzatvorenie nájomnej zmluvy a, keďže zákon nepredpisuje pre nájomnú zmluvu písomnú formu, mohlo k uzatvoreniu dôjsť aj konkludentne. V konaní však nebola preukázaná dohoda pôvodného vlastníka, ani ktoréhokoľvek z nasledujúcich vlastníkov a žalovaných o výške odplaty za nájom predmetného bytu. Žalovaní totiž popierali prevod vlastníctva z pôvodného vlastníka spoločnosť MANAZ, s.r.o. a tiež vlastníctvo všetkých nasledujúcich vlastníkov. Podľa názoru odvolacieho súdu určenie platby za užívanie bytu v zápise o dohode o odovzdaní a prevzatí bytu (bez uvedeného dátumu) nebolo dohodou o výške nájmu, keďže uvedená platba bola vypočítaná jednostranne organizáciou, ktorá byt v M. odovzdala do užívania žalovaným. Navyše žalovaní uvedenú platbu neplatili žiadnemu vlastníkov nehnuteľnosti, keďže ich vlastníctvo popierali. Žalovaní síce tvrdili, že platili nájomné vo výške 14,- eur správkyni konkurznej podstaty spoločnosti MANAZ, s.r.o., ale podľa vyjadrenia správkyni zo dňa 19. novembra 2003 v konaní vedenom na Okresnom súde Nitra sp. zn. 15 C/203/2015 bol M. predaný Slovenskej bažantnici, s.r.o., súhlas s predajom bol vydaný opatrením Krajského súdu v Bratislave č. k. 4 K 427/99 zo dňa

21.12.1999. Preto nebol dôvod na platenie „nájomného“ do konkurznej podstaty v čase, v ktorom M. vlastnila žalobkyňa.

1.6. Pokiaľ žalovaní namietali voči záverom znaleckého posudku vypracovaného súdom ustanoveným znalcom, pretože boli prijaté na základe nesprávne určených časových momentov a nesprávne vybratých porovnávacích vzoriek typov nehnuteľnosti, tieto námietky odvolací súd nepovažoval za dôvodné, keďže sa k nim vyjadril znalec v priebehu konania pred súdom prvej inštancie a žalovaní žiadne ďalšie dokazovanie v tomto smere nenavrhli. Tvrdenie, podľa ktorého žalobkyňa neposkytovala žiadne služby spojené s užívaním bytu, neuhrádzala voči dodávateľom týchto služieb žiadne platby, neplnila povinnosti prenajímateľa udržiavať nehnuteľnosť v stave spôsobilom na užívanie, lebo nezabezpečila výmenu azbestového opláštenia stavby, výmenu netesniacich okien, strechy a ďalších konštrukčných prvkov, ktoré presiahli dobu svojej životnosti, bolo bezpredmetné. Keďže žalobkyňa nežiadala od žalovaných zaplatať služby a pokiaľ nehnuteľnosť mala vady, pre ktoré ju žalovaní mohli užívať len obmedzene, mali postupovať podľa § 674 Občianskeho zákonníka. Takýto postup však neuplatnili, pretože nárok žalobkyne popierali úplne, vzhľadom na to, že popierali existenciu vlastníckeho práva žalobkyne, a teda aj jej postavenie prenajímateľa.

1.7. Žalovaní v odvolaní namietali, že vo vzťahu k zamietajúcej časti bola vec právoplatne skončená, keďže zamietajúci výrok obsahoval už skorší rozsudok súdu prvej inštancie, ktorý nadobudol právoplatnosť. Odvolací súd zistil, že súd prvej inštancie vo veci po prvýkrát rozhodol rozsudkom zo 7. marca 2016 č. k. 12 C/96/2010 - 184, ktorým okrem iného žalobu v ostatnej časti zamietol. Z dôvodov rozhodnutia vyplývalo, že zamietajúca časť sa týkala zaplata sumy 4.715,30 € s 8,5 % úrokom z omeškania ročne zo sumy 5.000,- € od 24. augusta 2009 do 15. marca 2010, s 8,5 % úrokom z omeškania ročne zo sumy 3.554,90 € od 16. marca 2010 do zaplata a s 5,25 % úrokom z omeškania ročne zo sumy 1.160,40 € od 5. marca 2014 do zaplata. Zamietajúci výrok nebol napadnutý odvolaním a nadobudol právoplatnosť. Napriek tomu súd prvej inštancie v rovnakom rozsahu zamietol žalobu aj v napadnutom rozhodnutí. Odvolací súd dospel k záveru, že pre zamietajúci výrok v napadanom rozhodnutí neboli splnené procesné podmienky, keďže v tejto časti existuje právoplatné meritórne rozhodnutie zo dňa 7. marca 2016. Na splnenie procesných podmienok je súd povinný prihliadať kedykoľvek v priebehu konania. Túto povinnosť má aj odvolací súd, a to aj v prípade, že nedostatok procesnej podmienky nebol výslovne uplatnený ako odvolací dôvod. Z uvedeného dôvodu odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutej zamietajúcej časti podľa § 389 ods. 1 písm. a/ CSP zrušil.

2. Proti rozsudku odvolacieho súdu podali dovolanie žalovaní 1/, 2/, ktorého prípustnosť odôvodnili s poukazom na § 420 písm. f/ CSP a § 421 ods. 1 písm. b/ CSP. Uviedli, že odvolací súd na jednej strane uznal nesprávnosť právneho záveru súdu v otázke povahy služobného bytu, ale na druhej strane uviedol, že povinnosť byt odpredať neexistovala z úplne iného právneho dôvodu. Tým, že odvolací súd aplikoval na podporu svojich záverov inú právnu úpravu, a neumožnil žalovaným sa vyjadriť, vydal prekvapivé rozhodnutie, nesprávnym procesným postupom im znemožnil uskutočniť procesné práva a porušil právo na spravodlivý proces. Namietali, že rozsudok odvolacieho súdu je nepreskúmateľný pre nedostatok odôvodnenia, keď odvolací súd sa nevysporiadal s otázkou neplatnosti zámennej zmluvy, ktorou žalobkyňa nadobudla vlastníctvo k nehnuteľnosti, ktorú užívali žalovaní. Mali za to, že právne posúdenie odvolacieho súdu o tom, že nedošlo k dohode o výške nájomného je nesprávne, pričom rozhodnutie o existencii nároku na vydanie bezdôvodného obohatenia záviselo od vyriešenia tejto otázky - existencii dohody o výške nájomného. Táto otázka nebola podľa vedomostí žalovaných v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu vyriešená a preto je daná prípustnosť dovolania aj podľa § 421 ods. 1 písm. b/ CSP, pričom dovolacím dôvodom je nesprávne právne posúdenie veci spočívajúce v závere odvolacieho súdu, že nedošlo k dohode o výške nájomného pri vzniku nájomného (užívacieho) vzťahu z dôvodu, že výška nájomného bola určená jednou zo zmluvných strán. Žalovaní vytýkali odvolaciemu súdu, že sa nezaoberal s ich námietkami ohľadom znaleckého dokazovania na výšku obvyklého nájomného a postup súdu, ktorý vzhľadom na to, že dohodnuté nájomné existovalo, a preto súd nemal dôvod zisťovať primerané nájomné aplikovateľné v prípade absencie dohody, považovali za nesprávne posúdenie veci. Žiadali preto napadnutý rozsudok krajského súdu zrušiť a vec vrátiť na ďalšie konanie.

3. K dovolaniu sa vyjadrila žalobkyňa, ktorá ho navrhla odmietnuť ako neprípustné, prípadne zamietnuť ako nedôvodné. Uviedla, že dovolatelia neuvideli žiadnu procesnú vadu, ktorá by v zmysle § 420 CSP

zakladal prípustnosť dovolania a k právnej otázke týkajúcej sa náhrady za užívanie nehnuteľnosti na úkor vlastníka existuje viacero rozhodnutí, preto nie je naplnená dovolateľmi uvádzaná prípustnosť podľa § 421 ods. 1 písm. b/ CSP.

4. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací, po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana, v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), skúmal prípustnosť dovolania bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP), pričom dospel k záveru, že dovolanie treba odmietnuť. Stručné odôvodnenie (§ 451 ods. 3 veta prvá CSP) rozhodnutia dovolacieho súdu je uvedené v nasledovných bodoch.

5. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach §§ 420 a 421 ods. 1 CSP.

6. Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu, c/ strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo f/ súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 CSP). Dovolanie prípustné podľa § 420 CSP možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

7. Dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a/ pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, b/ ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c/ je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne (§ 421 ods. 1 CSP). Dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

8. Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP). Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (porovnaj § 428 CSP). Pokiaľ nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu podľa § 447 písm. f/ CSP, je (procesnou) povinnosťou dovolateľa vysvetliť, z čoho konkrétne vyvodzuje prípustnosť dovolania a v spojitosti s tým označiť v dovolaní náležitým spôsobom tiež dovolací dôvod (1 Cdo 17/2019, 2 Cdo 225/2018, 3 Cdo 142/2018, 4 Cdo 10/2018, 5 Cdo 9/2019, 7 Cdo 1/2018, 8 Cdo 94/2018, 9 Cdo 4/2020).

9. Dovolatelia v prvom rade vyvodzovali prípustnosť podaného dovolania z § 420 písm. f/ CSP, v zmysle ktorého dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

9.1. Z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle § 420 písm. f/ CSP nie je významný subjektívny názor dovolateľa tvrdiaceho, že sa súd dopustil vady zmätočnosti v zmysle tohto ustanovenia; rozhodujúci je výlučne záver dovolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo (1 Cdo 42/2017, 2 Cdo 20/2017, 3 Cdo 41/2017, 4 Cdo 131/2017, 7 Cdo 113/2017, 8 Cdo 73/2017, 9 Cdo 4/2020). Dovolací súd preto skúmal opodstatnenosť argumentácie žalovaných 1/, 2/, že v konaní došlo k nimi vrdenej vade zmätočnosti.

9.2. V danom prípade žalovaní vytýkajú krajskému súdu, že aplikoval na podporu svojich záverov inú právnu úpravu, a neumožnil žalovaným sa vyjadriť, vydal prekvapivé rozhodnutie, a preto nesprávnym

procesným postupom im znemožnil uskutočniť procesné práva a porušil právo na spravodlivý proces. Namietali, že rozsudok odvolacieho súdu je nepreskúmateľný pre nedostatok odôvodnenia, keď odvolací súd sa nevysporiadal s otázkou neplatnosti zámennej zmluvy, ktorou žalobkyňa nadobudla vlastníctvo k nehnuteľnosti, ktorú užívajú žalovaní.

9.3. Nesprávnym procesným postupom v zmysle § 420 písm. f/ CSP sa rozumie len faktická, vydaniu konečného rozhodnutia predchádzajúca činnosť alebo nečinnosť súdu, teda sama procedúra prejednávania veci (to, ako súd viedol konanie) znemožňujúca strane sporu (účastníkovi konania) realizáciu jej procesných oprávnení a mieriaca možnosti jej aktívnej účasti na konaní (porovnaj R 129/1999 a 1 Cdo 202/2017, 2 Cdo 162/2017, 3 Cdo 22/2018, 4 Cdo 87/2017, 5 Cdo 112/2018, 7 Cdo 202/2017, 8 Cdo 85/2018, 9 Cdo 4/2020). Pojem „procesný postup“ nemožno vykladať extenzívne jeho vzťahovaním na meritórnu rozhodovaciu činnosť súdu; je ním len samotný priebeh konania, nie však rozhodnutie súdu posudzujúce opodstatnenosť žalobou uplatneného nároku (1 Cdo 228/2017, 2 Cdo 220/2017, 3 Cdo 110/2017, 4 Cdo 128/2017, 5 Cdo 45/2018, 7 Cdo 35/2018, 8 Cdo 56/2017, 1 VCdo 2/2017). Otázkou ústavnej súladnosti právneho záveru dovolacieho súdu založeného na takomto chápaní pojmu „procesný postup súdu“ posudzoval ústavný súd (I. ÚS 21/2018, III. ÚS 614/2017, IV. ÚS 88/2018), nezistil však žiadnu skutočnosť, ktorá by signalizovala svojvoľný postup najvyššieho súdu pri rozhodovaní o dovolaní nemajúci oporu v zákone.

9.4. Pokiaľ žalovaní namietali prekvapivosť rozhodnutia odvolacieho súdu, s týmto záverom nemôže dovolací súd súhlasiť, i vzhľadom na priebeh celého konania, keď krajský súd rozsudok súdu prvého stupňa zrušil a uložil mu doplniť dokazovania a vyhodnotiť opätovne závery, vyvedené zo zisteného skutkového stavu. Ak poukazovali na skutočnosť, že odvolací súd aplikoval na závery svojho rozhodnutia inú právnu úpravu, toto z odôvodnenia rozsudku odvolacieho súdu nevyplýva.

9.5. K otázke nepreskúmateľnosti rozhodnutia súdu a jej právnym dôsledkom, ktoré namietajú žalovaní 1/, 2/, dovolací súd poukazuje na stále platné závery, ktoré prijalo občianskoprávne kolégium v uverejnenom stanovisku R 2/2016, právna veta ktorého znie: „nepreskúmateľnosť rozhodnutia zakladá inú vadu konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ Občianskeho súdneho poriadku. Výnimočne, keď písomné vyhotovenie rozhodnutia neobsahuje zásadné vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie súdu, môže ísť o skutočnosť, ktorá zakladá prípustnosť dovolania podľa § 237 ods. 1 písm. f/ Občianskeho súdneho poriadku“.

I keď CSP v súvislosti s úpravou dovolania a dovolacieho konania nepozná pojem „iná vada“, tak, ako ho uvádzali ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku, je nepochybné, že k procesným vadám odlišným od väd zmätočnosti (k vadám označovaným predchádzajúcou právnou úpravou ako „iná vada“) môže v praxi všeobecných súdov dochádzať (a dochádza) aj v súčasnosti. Toto stanovisko je preto v rozhodovacej praxi najvyššieho súdu považované za naďalej aktuálne (1 Cdo 228/2017, 2 Cdo 101/2017, 3 Cdo 92/2018, 4 Cdo 59/2017, 5 Cdo 45/2018, 7 Cdo 141/2017, 8 Cdo 49/2017, 9 Cdo 4/2020). Ústavný súd Slovenskej republiky považuje toto stanovisko za súladné s právnou úpravou obsiahnutou v CSP (I. ÚS 61/2019).

9.6. V danom prípade obsah spisu a rozhodnutia odvolacieho súdu nedáva žiadny podklad pre uplatnenie druhej vety stanoviska R 2/2016, ktorá predstavuje krajnú výnimku z prvej vety a týka sa výlučne len celkom extrémnych prípadov, ktoré majú znaky relevantné aj podľa judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva. O taký prípad ide v praxi napríklad vtedy, keď rozhodnutie súdu neobsahuje vôbec žiadne odôvodnenie, alebo keď sa vyskytli „vady najzákladnejšej dôležitosti pre súdny systém“ (pozri Sutyazhnik proti Rusku, rozsudok z roku 2009), prípadne ak došlo k vade tak zásadnej, že mala za následok „justičný omyl“ (Ryabykh proti Rusku, rozsudok z roku 2003). Konanie pred súdom prvej inštancie a pred odvolacím súdom tvorí jeden celok a určujúca spätosť rozhodnutia odvolacieho súdu s potvrdzovaným rozhodnutím vytvára ich organickú jednotu (I. ÚS 259/2018). V odôvodnení napadnutého rozsudku odvolací súd citoval ustanovenia, ktoré aplikoval a z ktorých vyvodil svoje právne závery; vysvetlil tiež dôvody, so zreteľom na ktoré považoval za nedôvodné odvolacie námietky žalovaných, ktorými sa podľa neho nepodarilo spochybniť podstatu dôvodu, so zreteľom na ktorý prvoinštančný súd čiastočne vyhovel žalobe. Podľa názoru dovolacieho súdu má odôvodnenie dovolaním napadnutého rozsudku odvolacieho súdu nielen náležitosti v zmysle § 220 CSP, ale v kontexte s rozhodnutím súdu prvej inštancie svojím kvalitatívnym odborným obsahom zabezpečuje aj z ústavného hľadiska mieru vysokej ochrany práva na súdnu ochranu i práva na spravodlivý proces. Odvolací súd jasným, rozhodným, zrozumiteľným a jednoznačným spôsobom uviedol dôvody, ktoré ho

viedli k rozhodnutiu; jeho úvahy a z nich vyvedené závery, vo vzájomnej súvislosti s konaním a rozhodnutím prvoinštančného súdu, nemožno považovať za zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne. Odvolací súd teda procesne nekonal nesprávne, spôsobom zmätočným, ktorým by žalovanému znemožnil, aby uskutočňoval jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Za procesnú vadu konania podľa § 420 písm. f/ CSP nemožno považovať to, že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa predstáv dovolateľa.

9.7. Je zřejmé, že žalovaní - z hľadiska obsahového (§ 124 ods. 1 CSP) - vyvodzujú procesnú vadu konania v zmysle § 420 písm. f/ CSP aj z právnych záverov súdov oboch inštancií, na ktorých založili svoje rozhodnutia. Nesprávne právne posúdenie je chybnou aplikáciou práva na zistený skutkový stav; dochádza k nej vtedy, ak súd nepoužil správny (náležitý) právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval, alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery.

Judikatura najvyššieho súdu sa ustálila na názore, že nesprávne právne posúdenie veci nezakladá vadu zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f/ CSP (R 24/2017, 1 Cdo 202/2017, 2 Cdo 101/2017, 3 Cdo 94/2017, 4 Cdo 47/2017, 5 Cdo 145/2016, 7 Cdo 113/2017, 8 Cdo 76/2018, 9 Cdo 4/2020).

9.8. Najvyšší súd vzhľadom na uvedené dospel k záveru, že dovolanie žalovaných nie je podľa § 420 písm. f/ CSP prípustné.

10. Dovolací súd sa ďalej zaberá otázkou, či prípustnosť dovolania vyplýva z § 421 ods. 1 písm. b/ CSP, v zmysle ktorého dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená, tak ako to označili dovolatelia.

10.1. Dovolací súd v prvom rade uvádza, že otázkou relevantnou z obsahového výkladu ustanovenia § 421 ods. 1 CSP môže byť len otázka právna (nie skutková otázka). Môže ísť o otázku hmotnoprávnu (ktorá sa odvíja od interpretácie alebo aplikácie Občianskeho zákonníka, Obchodného zákonníka, Zákonníka práce, Zákona o rodine) alebo otázku procesnoprávnu (ktorej riešenie záviselo na aplikácii, alebo interpretácii procesných ustanovení). Rozhodovacia prax najvyššieho súdu sa ustálila na názore, podľa ktorého sama polemika s rozhodnutím odvolacieho súdu alebo prosté spochybňovanie správnosti rozhodnutia odvolacieho súdu, či kritika jeho prístupu zvoleného pri právnom posudzovaní veci, ale významovo nezodpovedajú kritériám uvedeným v § 421 ods. 1 CSP, resp. § 432 ods. 2 CSP (m. m. 3 Cdo 28/2017, 4 Cdo 95/2017, 7 Cdo 140/2017, 8 Cdo 50/2017, 8 Cdo 78/2017, 9 Cdo 72/2020).

10.2. Aby na základe dovolania podaného podľa uvedeného ustanovenia mohlo byť rozhodnutie odvolacieho súdu podrobené meritórnemu dovolaciemu prieskumu z hľadiska namietaného nesprávneho právneho posúdenia veci (§ 432 ods. 1 CSP), musia byť splnené predpoklady prípustnosti dovolania zodpovedajúce niektorému zo spôsobov riešenia tej právnej otázky, o d vyriešenia ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu a tiež podmienky dovolacieho konania, medzi ktoré okrem iného patrí riadne odôvodnenie dovolania prípustnými dovolacími dôvodmi a spôsobom vymedzeným v ustanoveniach § 431 až § 435 CSP (por. sp. zn. 2 Cdo 203/2016, 3 Cdo 216/2017, 4 Cdo 64/2018, 6 Cdo 113/2017, 7 Cdo 95/2017 a 8 Cdo 95/2017, 9 Cdo 72/2020). K posúdeniu dôvodnosti dovolania (či dovolateľom napadnuté rozhodnutie skutočne spočíva na nesprávnom právnom posúdení) môže dovolací súd pristúpiť len po prijatí záveru o prípustnosti dovolania. Aj právna úprava dovolacieho konania obsiahnutá v CSP, podobne ako predchádzajúca právna úprava, dôsledne odlišuje prípustnosť a dôvodnosť dovolania. Pokiaľ by dovolací súd nebral do úvahy absenciu náležitostí prípustnosti dovolania a napriek tomu by pristúpil aj k posúdeniu dôvodnosti dovolania, uskutočnil by procesne neprípustný dovolací prieskum, priečiaci sa nielen koncepcii právnej úpravy dovolania a dovolacieho konania zvolenej v CSP, ale aj cieľu sledovanému ustanovením § 421 ods. 1 CSP. Postup dovolacieho súdu by v takom prípade porušil základné právo na súdnu ochranu toho, kto stojí na opačnej procesnej strane (II. ÚS 172/03)

10.3. Rozhodnutiu všeobecného súdu vo veci samej v civilnom sporovom konaní predchádza činnosť, v rámci ktorej súd rieši celý rad otázok, ktoré majú rôzny význam pre rozhodnutie. Na podklade ich postupného riešenia civilný súd niektorým otázkam priznáva relevanciu, iné posudzuje ako bezvýznamné pre svoje rozhodnutie. Vzhľadom na dovolaciu argumentáciu žalovaných treba zdôrazniť, že dovolanie je

mimoriadny opravný prostriedok, nie „ďalšie odvolanie“ (2 Cdo 165/2017, 3 Cdo 14/2017, 4 Cdo 157/2017, 5 Cdo 155/2016, 8 Cdo 67/2017, 9 Cdo 72/2020). Dovolací súd nesmie byť vnímaný ako ďalší „odvolací súd“, ktorý by mohol a mal podrobiť posúdeniu všetko, čím sa zaoberal súd prvej a druhej inštancie. Z povahy dovolania a dovolacieho konania vyplýva, že najvyšší súd nemôže posudzovať všetky procesnoprávne a hmotnoprávne otázky, ktoré pred ním riešili tieto sudy (inak by sa stieral rozdiel medzi prvoinštančným, odvolacím a dovolacím konaním).

10.4. Pokiaľ dovolatelia zastávajú názor, že ich dovolanie je prípustné podľa § 421 ods. 1 písm. b/ CSP, musia to v dovolaní tvrdiť a v spojitosti s tým vysvetliť svoje presvedčenie, že odvolací súd riešil dosiaľ dovolacím súdom neriešenú otázku. Dôvod prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. b/ C.s.p. predpokladá, že právnu otázku kľúčovú pre rozhodnutie vo veci samej dovolací súd dosiaľ neriešil a je tu daná potreba, aby dovolací súd ako najvyššia súdna autorita túto otázku vyriešil.

10.5. V danom prípade sa žalovaní nestotožnili s rozhodnutím odvolacieho súdu, podrobili ho kritike a polemizovali s jeho závermi, pričom trvali na tom, že právne posúdenie odvolacieho súdu o tom, že nedošlo k dohode o výške nájomného je nesprávne, pričom podľa ich názoru, rozhodnutie o existencii nároku na vydanie bezdôvodného obohatenia záviselo od vyriešenia tejto otázky - existencii dohody o výške nájomného. Táto otázka nebola podľa vedomosti žalovaných v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu vyriešená, pričom dovolacím dôvodom je nesprávne právne posúdenie veci spočívajúce v závere odvolacieho súdu, že nedošlo k dohode o výške nájomného pri vzniku nájomného (užívacieho) vzťahu z dôvodu, že výška nájomného bola určená jednou zo zmluvných strán.

10.6. Pre posúdenie, či ide o právnu otázku kľúčovú pre rozhodnutie vo veci samej, a pre posúdenie prípustnosti dovolania nie je rozhodujúci subjektívny názor strany sporu, že daná právna otázka môže byť pre ňu rozhodujúca, ale významný je výlučne záver dovolacieho súdu rozhodujúceho o jej dovolaní.

10.7. Podľa názoru dovolacieho súdu dovolateľmi nastolená právna otázka nespĺňa kritérium právnej otázky rozhodujúcej pre záver vyjadrený v rozhodnutí odvolacieho súdu vo veci samej. Z tvrdení dovolateľov v celom konaní je nesporné, že sami popierajú nájomný vzťah (založený nájomnou zmluvou medzi nimi a vlastníčkou bytu) vzhľadom k tomu, že namietali (neúspešne) vlastníctvo prenajímateľky (vlastníčky). V § 686 Občianskeho zákonníka sú uvedené podstatné náležitosti zmluvy o nájme bytu, okrem iných i výška nájomného. Ak má v súlade s voľou zmluvných strán prísť k uzavretiu zmluvy o nájme musí mať tam uvedené náležitosti, inak je neplatná, napr. pre neurčitosť (§ 37 Občianskeho zákonníka), a to i len v časti o výške nájomného, ktorá tvorí samostatnú náležitosť nájomnej zmluvy, pričom právne úkony je vždy nevyhnutné posudzovať podľa ich obsahu, nielen podľa ich označenia. Ak žalovaní popierali nájomný vzťah, nemohli poukazovať na platnosť dohody o výške nájomného vo vzťahu k žalobkyni, najmä ak nedošlo k dohode medzi prenajímateľkou (žalobkyňou) a nájomcami (žalovanými), ale výška pôvodného nájomného bola určená zo strany subjektu v roku 1990, ktorý neskôr právne zanikol, preto nemožno zo žiadnych hľadísk usudzovať na vznik dohody. Pojmovým znakom zmluvy o nájme bytu, ako dvojstranného právneho úkonu je existencia prejavu vôle smerujúceho k uzavretiu takejto zmluvy a to ako na strane nájomcu, tak i prenajímateľa. Zmluva o nájme bytu musí vyhovovať nielen všeobecným náležitostiam právnych úkonov, ale tiež náležitostiam uvedeným v § 685 ods. 1 Občianskeho zákonníka. K výkladu zmluvných právnych úkonov sa dovolací súd vyjadril vo viacerých svojich rozhodnutiach (pozri R 88/1954, 5 Cdo 205/2008, 4 Cdo 119/2011, 3 Cdo 81/2011).

Dovolací súd preto nad rámec prieskumu prípustnosti dovolania dodáva, že odvolací súd vo veci vyslovil správny právny záver.

11. So zreteľom na uvedené dovolací súd uzatvára, že vymedzenie dovolacieho dôvodu nesprávneho právneho posúdenia, aké žalovaní predkladajú vo svojom dovolaní a aké z jeho obsahu (§ 124 ods. 1 CSP) možno vyvodiť, nezodpovedá spôsobu vymedzenia v zmysle § 431 až § 435 CSP. Absenciu takej náležitosti považuje Civilný sporový poriadok za dôvod pre odmietnutie dovolania v zmysle § 447 písm. f/ CSP.

12. Z vyššie uvedených dôvodov dovolací súd odmietol dovolanie žalovaných v časti namietajúcej vadu zmätočnosti (§ 420 písm. f/ CSP) ako dovolanie, ktoré smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je dovolanie prípustné, podľa § 447 písm. c/ CSP a v časti namietajúcej nesprávne právne posúdenie veci (§ 421 ods. 1 písm. b/ CSP) ako procesne neprípustné podľa § 447 písm. f/ CSP.

13. Najvyšší soud rozhodnutí o trovách dovolacího konání neodůvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP).

14. Toto rozhodnutí přijal senát nejvyššího soudu poměrem hlasů 3 : 0

Poučení:

Proti tomuto uznesení není přípustný opravný prostředek.